

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Roseli Sandbreck, (rosma9), Hygiensjuksköterska

Granskad av: Ingemar Qvarfordt, (ingqv), Universitetssjukhusö

Godkänd av: Ingemar Qvarfordt, (ingqv), Universitetssjukhusö

Giltig från: 2024-03-15

Giltig till: 2026-03-15

Värmedesinfekterade och sterila produkter som används vid sårbehandling

Hantering, förvaring och transport i ordinärt och särskilt boende

Regional rekommendation för kommunal vård och omsorg. Framtagen av Vårdhygiens nätverksgrupp för kommunal vård och omsorg i Västra Götaland i samverkan med en nationell arbetsgrupp.

Förändringar sedan föregående version

Ny rutin.

Bakgrund

Tillfällig vägledande rutin har tagits fram i väntan på Vårdhandbokens nya benämningar av renhetsgrader för engångsprodukter som exempelvis kompresser och förbandsmaterial. Enligt Medicinska direktiv (MDR) om medicintekniska produkter med CE-märkning finns endast kategorierna steril och osteril kvar. Grundprincipen är att produkter som kommer i beröring med slemhinna och/eller skadad hud ska vara minst desinfekterade.

Flergångsprodukter som är rengjorda och desinfekterade i en kontrollerad process i diskdesinfektor benämns i detta dokument som värmedesinfekterade.

Syfte

Rutinen syftar till att vara ett stöd till medarbetare inom regional och kommunal hälso- och sjukvård som utför sårbehandling i ordinärt och särskilt boende.

Utförande

Ren rutin

"Ren rutin" är ett begrepp som innebär att produkten processas, förvaras, hanteras och transporteras så att den är fri från sjukdomsalstrande mikroorganismer i samband med användning.

Exempel på produkter som används är:

- flergångsprodukter, som är rengjorda och desinfekterade i en kontrollerad process i en diskdesinfektor. Exempelvis rondsålar och instrument såsom saxar och pincetter.
- sterila engångsprodukter som är förvarade, hanterade och transporterade så renheten bevaras. Exempelvis kompresser, förbandsmaterial eller engångsinstrument.

Produkter märkta med nedanstående symbol innebär: "Medicinteknisk produkt för engångsbruk eller användning på en patient vid ett tillfälle eller en åtgärd". Denna typ av produkt ska inte återanvändas oavsett rengöringsprocess.

Ren rutin kan användas vid

- kontakt med hel slemhinna
- rengöring och behandling av akuta ytliga sårskador
- rengöring och behandling av svårläkta sår, som redan är kontaminerade.

Verksamhetschef eller medicinskt ansvarig kan besluta att steril rutin ska användas istället för ren rutin enligt lokala anvisningar.

Förutsättningar för att arbeta enligt ren rutin

- Personal ska ha kunskap om denna rutin och principerna för olika renhetsgrader.
- Tillgång till diskdesinfektor i anslutning till verksamheten, så att använt gods kan omhändertas snarast på ett korrekt sätt.
 - Diskdesinfektorn bör vara utrustad med torkmodul för att förhindra rostangrepp.
 - Eventuellt kan diskdesinfektorn behöva utrustas med en insats för ihålligt/rörformat gods.
 - Diskdesinfektor ska uppfylla kraven på kontroller, validering och service enligt standard. Ansvaret för detta ska vara tydligt definierat.
 - I de fall diskdesinfektor saknas, kontakta Vårdhygien för rådgivning. Sterila engångsprodukter är ett fullgott alternativ till värmedesinfekterade flergångsprodukter.
- Tillgång till alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid).
- Aseptisk hantering och genomtänkt logistik med dokumenterat arbetsflöde så att diskprocess (desinfektion), förvaring, hantering och transport genomförs på ett säkert sätt.
- Tillgång till adekvat förvaring och förrådshantering. Materialet hanteras av så få som möjligt med nydesinfekterade händer.

Aseptisk hantering

Aseptisk hantering innebär att desinfekterade flergångsprodukter samt sterila engångsprodukter ska förvaras och hanteras så att renhetsgraden bibehålls fram till användning. Hantera därför alltid engångs- och flergångsmaterial med nydesinfekterade händer.

Förvaring

Förvaring i verksamhetens lokaler

Värmedesinfekterat gods (instrument, skålar etc.) och sterila engångsprodukter ska förvaras torrt, rent och dammfritt, samt skyddas från solljus och stora temperaturväxlingar. Förvaring kan ske i ett separat förrådsrum på hyllor alternativt i stängda förrådsskåp. Materialet ska förvaras avskilt från produkter med annan renhetsgrad. Undvik stora lager. I direkt anslutning till förvaringen ska det finnas en vägghängd hållare med handdesinfektion.

- Sterila engångsprodukter, till exempel kompresser, förband, instrument förvaras i sin avdelningsförpackning.
- Värmedesinfekterat gods förvaras i stängt utrymme, exempelvis en låda med lock. Förvaringslådan och dess lock ska vara slät, lätt att rengöra och tåla värmedesinfektion.

För att underlätta arbetet kan en mindre mängd produkter förvaras under en kortare tid i ett närförråd, exempelvis låda, väska eller skåp. Förvara produkter så att de behåller sin renhetsgrad fram till användning.

Förvaring i den enskildes vådrum/bostad

Vid behov av förvaring i den enskildes rum/bostad kan det ske i stängt skåp/låda eller avtorkningsbar låda med lock.

Produkter förvaras i möjligaste mån i sin avdelnings- eller produktförpackning. Lagra bara den mängd produkter som beräknas gå åt inom en vecka.

Engångsprodukter som varit hos den enskilde ska kasseras och får inte återföras till förråd eller användas till någon annan.

Ansvarig för förrådshantering ska vara tydligt dokumenterat i verksamheten.

Rengöring och desinfektion av instrument, skåp, hyllor och lådor

Skålar, instrument samt dess förvaringslåda med lock ska rengöras och desinfekteras för att garantera renhetsgraden.

- Rengör och desinfektera i diskdesinfektor en gång/vecka oavsett om godset använts eller inte. Detta säkerställs till exempel genom en signeringslista.
- Om lådan inte blir synligt ren eller är trasig ska den bytas ut mot ny.

Stängda skåp, lådor och hyllor **där förpackat material förvaras** ska rengöras och desinfekteras. Använd alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid).

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

- Rengör och desinfektera en gång/vecka, eller oftare där produktförpackat material förvaras
- Rengör och desinfektera en gång/månad, eller oftare där avdelningsförpackat material förvaras
- Om lådan inte blir synligt ren eller är trasig ska den bytas ut mot ny.

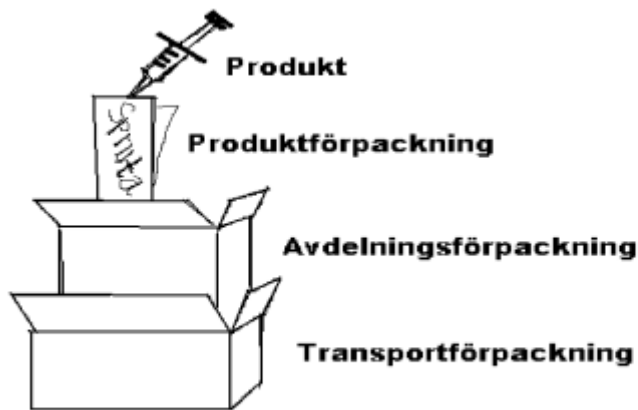

bild: Gunvor Åkerfeldt

Transport av material

Transport av värmedesinfekterat gods ska ske skyddat så att materialet inte förorenas och/eller skadas. Vid transport utomhus sker detta lämpligen i en låda med lock. Denna placeras därefter i en väska eller dylikt (motsvarande transportförpackning).

Transport av sterila engångsprodukter, exempelvis förbandsmaterial, ska ske så att produkterna inte förorenas och/eller skadas. Materialet transporteras i första hand i sin avdelningsförpackning. Om detta inte är möjligt placeras produktförpackningen i en skyddande förpackning (motsvarande avdelningsförpackning) exempelvis i en ren engångs förslutningsbar plastpåse som är avsedd för livsmedel. Material som ska transporteras utomhus placeras därefter i en väska eller dylikt (motsvarande transportförpackning).

Transportväskor som används bör vara förslutnings- och avtorkningsbara samt tåla ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid) alternativt vara tvättbara i 60°C.

- Väskan ska rengöras en gång/månad och vid behov.

Hantering av använt material och utrustning

- Kassera använt förbrukningsmaterial inklusive överblivet engångsmaterial.
- Desinfektera använda flergångsinstrument och skålar i diskdesinfektor. Det smutsiga godset transporteras avskilt från annat material.
- Har en patientbunden sax/pincett används till rena arbetsmoment exempelvis att klippa av en ren tubgas, plocka fram rena kompresser ska de efter varje tillfälle mekaniskt desinfekteras med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid). Om saxen eller pincetten används och varit i kontakt med såret eller annat biologiskt material eller ska användas till annan patient, ska de alltid desinfekteras i en diskdesinfektor.
- Rengör och desinfektera arbetsytor såsom bricka, lock, vagn, som kan ha förorenats.

Hantering av material som värmedesinfekterats

Efter process i diskdesinfektor ska produkter hanteras så att renhetsgraden bibehålls.

Gör så här:

- Rengör och desinfektera avställningsytan med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid).
- Öppna luckan till diskdesinfektorn, desinfektera därefter händerna.
- Kontrollera diskresultatet. Är godset inte rent, trots korrekt placering och att daglig kontroll och underhåll utförts – kontakta tekniker för felsökning.
- Lägg godset på en nydesinfekterad yta, alternativt direkt i avsedd förvaringslåda.
- Rengjort och desinfekterat gods flyttas utan dröjsmål, till avsedd plats för förvaring för att undvika förorening. Hantera godset med nydesinfekterade händer.

Referenser

[Desinfektion](#). Vårdhandboken

[Desinfektionsapparatur](#). Vårdhandboken

[Medicintekniska produkter med specificerad mikrobiell renhet](#). Vårdhandboken

[Ren och steril rutin utanför operationsenheter](#). Vårdhandboken

[SIS-TR 46:2014. Processer för rengöring, desinfektion och sterilisering- Validering och rutinkontroll inom svensk vård och omsorg](#). Svenska institutet för standarder (SIS)

[SIS-TK 57:2020. Handbok för grundläggande rekommendationer för lagerhållning, hantering och transport av sterila medicintekniska produkter inom hälso- och sjukvård, tandvård och djursjukvård](#). Svenska institutet för standarder (SIS)

Arbetsgrupp, regional

Ingemar Qvarfordt, Hygienläkare. Vårdhygien Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU)

Elisabeth Eriksson Gebring, Hygiensjuksköterska. Vårdhygien NU-sjukvården

Lotta Osbeck, Hygiensjuksköterska. Vårdhygien SU

Roseli Sandbreck, Hygiensjuksköterska. Vårdhygien SU

Susanne Roos, Hygiensjuksköterska. Vårdhygien Södra Älvsborgs sjukhus

Therese Mård, Hygiensjuksköterska. Vårdhygien Skaraborgs Sjukhus

Arbetsgrupp, nationell

Inger Andersson, Hygiensjuksköterska, Vårdhygien Region Västerbotten

Pernilla Johansson, Hygiensjuksköterska, Vårdhygien Region Jönköping

Peter Johansson, Hygiensjuksköterska, Vårdhygien Halmstad

Therese Mård, Hygiensjuksköterska, Vårdhygien Skaraborgs Sjukhus

Åse Larsson, Hygiensjuksköterska, Vårdhygien Skåne

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Roseli Sandbreck, (rosma9), Hygiensjuksköterska

Granskad av: Ingemar Qvarfordt, (ingqv), Universitetssjukhusö

Godkänd av: Ingemar Qvarfordt, (ingqv), Universitetssjukhusö

Dokument-ID: SSN11800-2140136717-580

Version: 1.0

Giltig från: 2024-03-15

Giltig till: 2026-03-15